

Koploperplan 2012-2014

**Gemeente Maastricht
gemeente Heerlen
Gemeente Sittard-Geleen
en COC LIMBURG**

COC Limburg
Bogaardenstraat 43
6211 SN Maastricht
T / F (043) 3218337
E: veiligeschool@coclimburg.nl
I www.coclimburg.nl
W: www.veiligeschoollimburg.nl

Projecten *DE VEILIGE SCHOOL* en *Niemand 'Buitenspel'!*

Inleiding

De minister stelt van 2012 tot en met 2014 aan de Limburgse gemeenten Maastricht, Heerlen, Sittard-Geleen en Venlo als actieve LHBT gemeenten een meerjarige financiële bijdrage van € 60.000, - per gemeente beschikbaar. In totaal dus een projectbegroting van € 240.000, - voor drie jaar.

In de periode 2008-2011 is aan de gemeenten Maastricht en Heerlen in het kader van de zogenaamde 'koplopergemeenten' ten behoeve van homo-emancipatiebeleid vanuit het Rijk eveneens een extra bijdrage verstrekt.

De resultaten voor Limburg in 2010:

Totaal aantal voorlichtingslessen		401
Aantal voorlichtingslessen regio Maastricht	206	
Aantal voorlichtingslessen regio Heerlen	85	
Aantal voorlichtingslessen in de rest van Limburg	110	
Totaal aantal bereikte leerlingen in het vo		10.827
Totaal aantal bereikte docenten (via workshops)		296

In de *Hoofdpijnen emancipatiebeleid kabinet* van 8 april 2011 heeft het kabinet de hoofdpijnen vastgesteld voor het emancipatiebeleid van dit kabinet tot en met 2014. Emancipatie biedt mensen de kans het beste uit hun leven te halen en in vrijheid en veiligheid keuzes te maken. Daarom wil het kabinet de emancipatie bevorderen: de emancipatie van meisjes en vrouwen, en de emancipatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (LHBT).

Doel van het landelijk emancipatiebeleid is de **veiligheid** van vrouwen, homoseksuelen en transgenders te vergroten en **de sociale acceptatie te vergroten**. Homoseksuele paren moeten veilig hand in hand over straat kunnen lopen en jongeren moeten veilig uit de kast kunnen komen. Meisjes moeten zich beschermd weten tegen seksuele intimidatie en geweld. Het kabinet wil dat nadrukkelijk samen doen met de grotere gemeenten. In dit kader verwelkomt de minister lokale allianties van gemeenten met lokale

representatieve homo-organisaties, waar het COC er een van is. In een eerste overleg met de gemeenten heeft het COC Limburg voorgesteld: naast het verlengen van het Project **Veilige School**, waarmee de gemeenten Maastricht en Heerlen al succesvolle ervaring hebben opgedaan, ook ingezet gaat worden op het project **ledereen aan de bal!**

Alle vier de gemeenten hebben hierop positief gereageerd en het COC Limburg gevraagd de organisatie hiervan voor zijn rekening te nemen. In het kader van de getekende intentieverklaring actieve LHBT gemeenten en de minister in juni en oktober 2011 stelt het COC Limburg als belangenvereniging voor homoseksuelen voor de aandacht te richten op enerzijds beleid en de voorlichting op scholen en anderzijds op tegengaan van uitsluiting, discriminatie en homofob gedrag binnen de voetbalsport.

De school en de voetbalclub behoren voor alle deelnemers van welke afkomst, achtergrond, religie, overtuiging of geaardheid dan ook, een bij uitstek veilige plek te bieden, waar alle deelnemers in onderling respect kunnen zijn wie zij zijn.

School

Peilingen onder middelbare scholieren en jongeren in het algemeen tonen aan dat zij behoorlijk negatief denken over homoseksuelen(1). Het gebruik op straat en op school van *homo* als scheldwoord lijkt de gewoonste zaak van de wereld. Onder leerlingen – maar ook onder leraren – is het gevoel van onveiligheid de afgelopen jaren toegenomen, terwijl sociale veiligheid juist een voorwaarde is voor persoonlijke emancipatie.

Van de scholieren is 66% het eens met de stelling “*Het is vreemd wanneer iemand homoseksueel of lesbisch is*”(1). 35% van de homoseksuele leerlingen voelt zich niet veilig. Uit grootschalig onderzoek onder jongeren tussen 12 tot 25 jaar blijkt dat homoseksualiteit verre van geaccepteerd is. Ongeveer een kwart van onze bevolking is jonger dan 20 jaar. Jongeren op VMBO scholen zijn negatiever dan jongeren op VWO scholen, vooral allochtone jongeren. Gedurende de 3-jarige projectperiode wordt in de deelnemende gemeenten in Limburg bijgehouden hoe de jongeren in het voortgezet onderwijs aankijken ten opzichte van LHBT's. Hiervoor worden de evaluatieformulieren gebruikt die na iedere voorlichtingssessie door het COC Limburg aan de leerlingen worden voorgelegd.

Sport

Sport is een bij uitstek in zelforganisatie geregelde maatschappelijke sector, die graag haar eigen boontjes dopt en waarin al jaren vastliggende structuren en codes een belangrijke rol spelen. Sport vormt een belangrijk middel om de jeugd te bereiken en hen waarden van fair play en

samenwerking bij te brengen. In de afgelopen jaren is uit verschillende onderzoeken echter gebleken dat het met de integratie van LHBT's in de sport niet best gesteld is. De acceptatie van LHBT's in de topsport blijft vrijwel onbespreekbaar. Met de toenemende commercialisering in de sport is dit alleen maar toegenomen. Kort om, *sport for all*, waarbij iedereen de sport die hij/zij wil beoefenen ook kán beoefenen, is een nog ver verwijderd doel. LHBT's sporten evenveel als de gemiddelde Nederlander. Ongeveer 70% van hen sport regelmatig (3). Maar homomannen mijden de (mannelijke) teamsporten. 48% van alle Nederlanders was het in 2010 eens met de stelling, dat in de wedstrijdsport mannelijke homoseksualiteit nog een taboe is. Uit het onderzoek van Elling (3) bleek verder dat een kwart van de lesbische vrouwen en homomannen niet open over hun gevoelens is. Bij biseksuelen is dat zelfs 60% (vrouwen) tot 70% (mannen). Dat percentage is beduidend hoger dan in familie- en vriendenkring.

15% van de homoseksuele sporters en 6% van de lesbische sporters gaf aan te maken te hebben gehad met homo-onvriendelijke bejegening. Eén op de 5 sporters is in de afgelopen 3 jaar getuige geweest van vervelende opmerkingen of grappen over vermeende homoseksualiteit, mannelijke sporters vaker dan vrouwelijke. Teamsporters hebben vaker te maken met opmerkingen over homoseksualiteit dan duosporters, en duosporters op hun beurt weer meer dan solosporters.

Sporters en publiek gebruiken "homo" tijdens de sport vaak als scheldwoord, vooral mannen.

Onduidelijkheid over wat homoseksualiteit nu eigenlijk is, houdt het taboe in stand. Het accepteren van iemand die anders is, is ook voor sporters moeilijk. Maar voor homoseksuelen is zelfacceptatie evenmin eenvoudig. Als er dan geen veilige omgeving voorhanden is, lopen ze grote kans buitenstaander te worden. Een begripvolle omgeving – zeker op het opvoedkundige terrein van school, voetbalclub en gezin – is dan ook onontbeerlijk.

Hierbij heeft het COC Limburg als belangenvereniging voor homoseksuelen te Limburg het genoegen u in het kader van de intentieverklaring actieve LHBT gemeenten het voorstel ***De Veilige School en Iedereen aan de bal! 2012-2014*** aan te bieden.

Bij het ontwerp ervan hebben wij gebruik gemaakt van de expertise van *Edu Divers* (Amsterdam), specialist in een brede aanpak voor veiligheid in scholen. Daarnaast maken wij gebruik van *Kraft Training & Coaching* (www.kraft-training.nl) en zijn ervaring als trainer/coach. Dhr. J. Kraft coördineert en voert (deels) het project uit vanaf 2008 voor de Gemeente Maastricht en vanaf 2009 voor de Gemeente Heerlen.

De Veilige School

Een veilig schoolklimaat is de basis van waaruit leerlingen zich ontwikkelen en van waaruit leraren hun onderwijs vormgeven. Alle scholen dienen de kernwaarden van onze rechtstaat actief uit te dragen en dat kan en mag op een wijze die past bij de eigen identiteit. Homoseksuele leerlingen en docenten moeten veilig uit de kast kunnen komen. Jongeren moeten zich beschermd voelen tegen ongewenste seksuele handelingen, pesten en intimidatie.

De veiligheid op school is een noodzakelijke voorwaarde voor kwalitatief goed onderwijs en goede leerprestaties en draagt bij aan de kabinetsambitie van 'de basis op orde, de lat omhoog'.

De veiligheid kan worden bevorderd door burgerschapsvorming en sociale integratie binnen en rond de school. De inspectie van het onderwijs houdt er toezicht op dat scholen hier invulling aan geven. Buiten de school hebben ook anderen een verantwoordelijkheid. Dit kabinet zal daarom de samenwerking tussen scholen en ouders, gemeenten, politie, maatschappelijk werk en jeugdzorg stimuleren. Dit kan onder meer door het aangaan van onderlinge cont(r)acten.

Het kabinet zal de ondersteuning van scholen bij hun verantwoordelijkheid voor een veilige school voortzetten, onder meer via incidentenregistratie op scholen, de zorgadviesteams en het beschikbaar stellen van informatie over homoseksualiteit en weerbaarheid via het Centrum School en Veiligheid (CSV). In nauwe samenwerking met VWS zal de invoering van de meldcode voor kindermishandeling en huiselijk geweld in het onderwijs worden gerealiseerd.

De eigen kracht van leerlingen en leraren zal worden ondersteund door Gay and Straight allianties en voorlichting op scholen.

Uit: Notitie uit Hoofdlijnen emancipatiebeleid

Plan van aanpak

Van een effectief schoolbeleid kan pas gesproken worden als er in het samenspel van gemeente, schoolbestuur, begeleiding en docenten sprake is van een samenhangend beleid waar de volgende punten deel van uitmaken:

1. De gemeente heeft een visie ontwikkeld op integratie van homobeleid.

Uitgangspunten:

1. Het homo-emancipatiebeleid is onderdeel van het regulier, integraal of inclusief beleid.
2. Bovendien wordt direct een koppeling gelegd tussen homo-emancipatiebeleid en antidiscriminatiebeleid. Vooral wordt gestuurd op samenwerking tussen het COC Limburg en de Antidiscriminatievoorziening (ADV) Limburg, gericht op preventieactiviteiten in het kader van seksuele diversiteit. Daarnaast worden behandeling en monitoren van discriminatieklachten op grond van seksuele diversiteit apart geregistreerd in het kader van de objectieve veiligheid van en veiligheidsgevoelens bij LHBT's.
3. Er wordt eveneens gekoppeld met het gezondheidsbeleid door vragen over seksuele diversiteit op te laten nemen in de vragenlijst van de GGD ten behoeve van de stedelijke gezondheid- en jeugdmonitor.
4. In het kader van het project 'Veilige School' wordt eveneens direct een koppeling gelegd met het jeugd/onderwijsbeleid, waarbij wordt gestreefd de sociale acceptatie van LHBT's onder scholieren te vergroten of verbeteren.

Van belang hierbij is op te merken dat het homo-emancipatiebeleid geïncorporeerd dient te worden in het regulier, integraal of inclusief beleid en dat acties/activiteiten/interventies ook in dit beleid geborgd dienen te worden. Het gemeentebestuur is er op gericht geen apart, categoriaal beleid te voeren in dit kader, maar een specifieke insteek mogelijk te maken indien noodzakelijk en op tijdelijke basis. Er wordt bewust ingezet op regulier, integraal of inclusief beleid met een specifieke insteek indien nodig. De eigen inspanningen van de gemeenten zijn er dan ook op gericht om het homo-emancipatiebeleid te realiseren en implementeren door middel van koppelingen van dit beleid met andere beleidsterreinen. Bedoeling is dat na verloop van tijd dit beleid geborgd of overgenomen wordt binnen bijvoorbeeld het veiligheidsbeleid, gezondheidsbeleid, jeugd/onderwijsbeleid, etc. als regulier, integraal of inclusief beleid.

2. **De lokale schoolbesturen hebben hun betrokkenheid uitgesproken.** Zij leggen vast dat geïntegreerde aandacht voor seksuele diversiteit van wezenlijk belang is, dat zij toegang tot hun scholen zullen garanderen en dat zij actief de medewerking van de verschillende schoollocaties zullen bevorderen. De minister van Onderwijs heeft hiervoor een gedragscode voor scholen opgesteld. Dit naar aanleiding van vragen die gesteld zijn in de Tweede Kamer met betrekking tot dit onderwerp. Deze handreiking bestaat uit een aantal richtlijnen hoe om te gaan met homoseksualiteit.
3. **Er is een meerjarige schoolbenadering en schoolbegeleiding beschikbaar.** Directeuren en coördinatoren worden persoonlijk benaderd door de projectleider met een begeleidingsaanbod, dat voor hen aantrekkelijk is en dat homospecifieke aandacht verankerd in hun brede aanpak van veiligheid en sociale competentie.
4. **De schoolbegeleiding realiseert een maatwerk aanpak per school.** Per schoollocatie bekijkt de schoolleiding met ondersteuning van het COC Limburg hoe de beginsituatie is en welke strategie, interventies en invoeringsproces het best past bij de school; de invoering van dit plan van aanpak wordt meerjarig ondersteund.
5. **Ondersteunende interventies dragen bij aan het schoolbeleid.** Interventies zoals informatiematerialen, voorlichting, lespakketten, dvd's, docententraining, coachen en theatervoorstellingen worden niet los van elkaar of incidenteel aangeboden, maar vervullen een functie in het maatwerk traject van scholen en het is duidelijk welke bijdrage ze leveren aan de verankering van homospecifieke aandacht in het eigen schoolbeleid.
6. **Docenten versterken hun leervermogen via open uitwisseling.** Middels intervisie bijeenkomsten delen zij hun ervaringen en zij kunnen deelnemen aan deskundigheidsbevordering. Onder begeleiding van een trainer zullen zij zich buigen over casuïstiek m.b.t. dit onderwerp.
7. **Er is participatie van LHBT onderwijspersoneel en LHBT leerlingen.** De lokale maatwerk aanpak voorziet in manieren om de stem van LHBT onderwijspersoneel en leerlingen te laten horen. Dit kan bijvoorbeeld door klankbordbijeenkomsten of panels te organiseren, anonieme meldingsmogelijkheden, Gay Straight Allianties op scholen of tevredenheidsmetingen.

8. Er is voorzien in het monitoren van de verbetering in het beleid per school en effecten van het beleid.

Deze moeten zichtbaar gemaakt worden aan de hand van ijkpunten in rapportages per school. Dit kan o.a. door mee te doen aan de *Vrolijke scholen test* op Internet of anderszins nog vast te stellen manieren. De verbetering in houding en gedrag van onderwijspersoneel en leerlingen wordt periodiek gemeten. Dit wordt gedaan met behulp van de GGD gezondheid- en jeugdmonitor en de vragenlijsten van het COC Limburg die iedere leerling na een voorlichtingssessie over seksuele diversiteit invult – al dan niet anoniem.

Het project Veilige school dat in Maastricht en Heerlen vanaf 2009 volledig is gestart, heeft in 2010 tot de volgende resultaten geleid:

De resultaten voor Limburg in 2010:

Totaal aantal voorlichtingslessen		401
Aantal voorlichtingslessen regio Maastricht	206	
Aantal voorlichtingslessen regio Heerlen	85	
Aantal voorlichtingslessen in de rest van Limburg	110	
Totaal aantal bereikte leerlingen in het vo		10.827
Totaal aantal bereikte docenten (via workshops)		296

9. Ouders en ouderbetrokkenheid. Ouders worden geïnformeerd middels 2 maandelijkse ouderavonden en tijdens ouderavonden in de scholen zelf. Dit zijn bijeenkomsten waarbij seksuele diversiteit onder de aandacht van ouders wordt gebracht.

10. De Adviescommissie koplopergemeenten: Deze adviescommissie, bestaande uit ambtenaren van de koplopergemeenten, afgevaardigden van LVO (Stichting Limburg Voortgezet Onderwijs), SWOZL (SamenWerkings verband Oostelijk Zuid Limburg), AOB (Algemene Onderwijs Bond), GGD-ZL en COC komen op gezette tijden bij elkaar om het project van advies te voorzien.

De doelstellingen die het COC Limburg zich heeft voorgesteld om door middel van dit effectief veilige schoolbeleid te behalen zijn:

- 1. De meerderheid van de docenten besteedt aandacht aan seksuele diversiteit.** Het gaat vooral om significante verbetering in de houding van relevante vakdocenten en leerlingbegeleiders.
- 2. Docenten zijn meer actief om homonegatief gedrag tegen te gaan.**
Ook hier gaat het vooral om vakdocenten die adequaat voorlichting kunnen geven, veiligheidscoördinatoren die het schoolklimaat regisseren en leerlingbegeleiders en mentoren die homofobe leerlingen aanpakken.
- 3. De attitudes van leerlingen t.a.v. homoseksualiteit zijn significant verbeterd.** Details hierover zijn later beschikbaar.
- 4. De sociale afstand van hetero leerlingen naar LHBT leerlingen is afgenomen.**
- 5. De sociale steun van hetero leerlingen naar LHBT leerlingen is toegenomen.**
- 6. Ouders meer bewust te maken van seksuele diversiteit!**

De verbetering in houding en gedrag van onderwijspersoneel en leerlingen wordt periodiek gemeten. Dit kan met de GGD jeugdmonitor. En ook met behulp van de vragenlijsten die iedere leerling en docent na een voorlichtingssessie over seksuele diversiteit invult – al dan niet anoniem

COC Limburg heeft, in overleg met de Gemeente Maastricht, gekozen voor alle scholen die behoren tot het voortgezet onderwijs in de gemeente Maastricht, Valkenburg, Meerssen en Gulpen.

In overleg met de Gemeente Heerlen is gekozen voor scholen in de Parkstad regio.

In overleg met de Gemeente Sittard-Geleen is gekozen voor scholen die behoren tot het voortgezet onderwijs in Sittard-Geleen.

Binnen deze gemeenten zal het project Veilige School Limburg gecontinueerd worden

In het plan wordt uitgegaan van o.a. voorlichting in meerdere klassen van deze scholen en daarnaast het inbedden van **Gay Straight Alliances** binnen de school. Bij voorlichting wordt er vanuit gegaan dat elke leerling elk schooljaar één voorlichting krijgt, wat het minimale aanbod is dat voorhanden is. Onze

voorkeur gaat nadrukkelijk uit naar een werkweek waarin het thema *Respect begint bij jezelf!* centraal staat.

Bij de voorlichting zal nadrukkelijk samenwerking gezocht worden met andere partijen in het kader van diversiteit. Hierbij kan men denken aan de Anti Discriminatie Voorziening Limburg (ADVL), AOB, GGD Zuid-Limburg, politie, Amnesty International en anderen.

Het bijzondere is dat ook de onderbouw van het VMBO in dezen meegenomen wordt. De ervaring leert dat dit een moeilijke doelgroep is voor acceptatie van homoseksualiteit. Voor deze groepen is een speciale VMBO methode ontwikkeld met een programma waarbij uitgegaan wordt van RESPECT. Voorlichters zullen hiervoor getraind worden.

Fasen in de invoering van homobeleid per school

De ervaring bij scholen leert dat het effectief invoeren van homo-emancipatie in scholen tot nu toe via een aantal globale stappen verloopt:

1. **Schoolbenadering** kan het best gedaan worden door bij de school bekende adviseurs en hun zogenaamde 'warme' contacten. In de eerste gesprekken gaat het erom de school overtuigen van de noodzaak om aandacht te besteden aan homoseksualiteit. De locatie-schoolleider is de centrale persoon. Deze fase duurt 1-5 maanden per school.
2. **Verkenningfase** per school in kaart brengen hoe het speelt, van geïnteresseerde docenten en van weerstand, van mogelijke interventies en integratiemogelijkheden. Deze fase duurt 3-8 maanden per school.
3. **Planning** van wat de school wil doen. Dit is vaak een mengsel van visievorming en praktische beslissingen over in te zetten interventies (door een docententraining, interactief docententheater AanZ, etc.). Bij deze stap kan de school gemakkelijk blijven 'hangen' bij het inzetten van enkele van elkaar losstaande interventies, zoals voorlichting door vrijwilligers, het inhuren van theater. Deze fase duurt een schooljaar.
4. **Implementatie** door te experimenteren met nieuwe interventies in de reguliere praktijk, onder meer met training, elkaar aanspreken op omgangsvormen, diverse vormen van voorlichting en betrekken van leerlingen. Deze fase duurt één tot 2 jaar.
5. **Besluiten** wat effectief is, wat past bij de school en waar men continu mee door gaat (bijvoorbeeld door dit vast te leggen in de

schoolbrochure, veiligheidsprotocollen, de incidentenregistratie, de lesplannen, de sociale kaart). Deze fase duurt een à twee cursusjaren.

6. **Integratie** van de succesvolle interventies door ze ook feitelijk een vaste plaats in het reguliere werk te geven. Deze fase duurt twee à drie jaren.
7. **Onderhoud** van de voortgang (waarin alles goed loopt en interventies en afstemming op details worden verbeterd).

*De scholen in de gemeenten Maastricht en Heerlen zitten in de integratiefase.
Overgang van integratiefase naar onderhoudsfase vergt nadrukkelijke investering in het belang om seksuele diversiteit onder de aandacht te brengen en te houden.
De scholen in de gemeente Sittard-Geleen zitten in de beginfase.*

“Iedereen aan de Bal!”

Binnen de sport heeft homoseksualiteit nog geen vanzelfsprekende plek. Veel sporters met lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender (LHBT) gevoelens komen in reguliere sportverenigingen niet uit voor hun seksuele geaardheid. Zij kunnen te maken krijgen met intolerant gedrag op het veld of in de kleedruimtes.

Erg is het als een vader langs de kant naar zijn zoon schreeuwt: "Loop eens wat harder, je bent toch geen homo", zonder dat er iemand maar wat van zegt. Zijn zoon is wellicht geen homo. Maar van zijn teamgenoten denkt er minstens eentje, laat ik voorlopig maar mijn mond houden. ***Om dat zwijgen te doorbreken, hebben we allemaal een verantwoordelijkheid.***

Want ook sport vormt jongeren voor het leven. Daarom is het ontbreken van een veilige sportomgeving, waar gewoon LHBT-zijn vanzelfsprekend is onacceptabel. Want als uit onderzoek blijkt dat LHBT's net zo veel sporten als hetero's, maar vaak doelbewust kiezen voor individuele sporten of de sportschool, dan is er sprake van een maatschappelijk probleem. Dat LHBT's vaak doelbewust kiezen voor individuele sporten of de sportschool 'omdat ze zich gediscrimineerd voelen of weten' of 'omdat ze zich niet veilig genoeg voelen bij teamsporten'.

In sommige sporten, vooral het voetbal, is homoseksualiteit nog altijd een taboe. Uit het onderzoek 'Gewoon Doen', van het Sociaal en Cultureel Planbureau, blijkt dat de helft van de homoseksuele en lesbische sporters zijn of haar geaardheid verborgen houdt voor medesporters. Ook kiezen homo's significant vaker voor een individuele sport dan voor een teamsport. Ondanks oproepen aan homoseksuele topsporters om uit de kast te komen en ondanks oproepen aan supporters om homovijandig gedrag te stoppen, lijkt er voornamelijk weinig verbetering merkbaar te zijn in de zichtbaarheid en bespreekbaarheid van homoseksualiteit in met name de mannelijke teamsporten in Nederland. De homofobie in vooral het voetbal belemmert een deel van de jongeren te gaan sporten. Dat is de reden dat vooral de amateurclubs pilot zijn in dit project.

Er kan pas gesproken worden van een effectief (homo)-emancipatie beleid binnen de sport als er een samenspel is van gemeente, bestuur (van de club), begeleiding, trainers en sporters en er sprake is van een samenhangend beleid waar de volgende punten deel van uitmaken:

Plan van aanpak

1. **De gemeente heeft een visie ontwikkeld op integratie van (homo) emancipatiebeleid.** Zij geeft aan hoe expliciet beleid ten aanzien van LHBT's binnen de sport moet zijn en hoe zij dit traject ondersteunt. Hierbij kan niet genoeg worden benadrukt dat eventuele deelname van de voetbalclubs geheel op vrijwillige basis is. De ondersteunende rol van de gemeente kan gestalte krijgen in bijvoorbeeld:
 - a. het sturen van een aanbevelingsbrief van de wethouder sport aan de deelnemende amateur voetbalclubs.
 - b. als gemeente stelling te nemen tegen (LHBT) discriminatie in sportclubs en
 - c. hier ruchtbaarheid aan te geven, bijvoorbeeld door een artikel in de plaatselijke of regionale krant.
 - d. contact hierover op te nemen met sportclubs (zo'n gesprek kan tegelijkertijd dienen als eerste inventarisatie van mogelijke problemen).
 - e. alert te zijn op signalen van (homo)discriminatie en daar ook naar te vragen bij betreffende instanties en clubs (het is lastig een regierol te nemen als er geen aanwijzingen voor problemen zijn).
 - f. voornemens naar aanleiding hiervan vast te leggen in beleid.
 - g. samenwerking te stimuleren met bijvoorbeeld het 'Huis van de Sport' en sportfunctionarissen binnen de gemeente.
 - h. er voor te zorgen dat het beleid is ingebed in een meer algemeen beleid. Haal het exclusieve homokarakter er voor een deel af en gebruik homoseksualiteit als voorbeeld.
 - i. betrokkenheid vanuit de gemeente te tonen.
2. **De lokale besturen van de voetbalclubs hebben hun betrokkenheid uitgesproken.**

Zij leggen vast dat geïntegreerde aandacht voor seksuele diversiteit van wezenlijk belang is, dat zij toegang tot de voetbalclub zullen garanderen en dat zij actief hun medewerking zullen geven. NOC-NSF heeft hiervoor o.a. ook een gedragscode.
3. **Er is een meerjarige begeleiding beschikbaar.**

Besturen van voetbalclubs worden persoonlijk benaderd met een aanbod dat voor hen aantrekkelijk is en dat homospecifieke aandacht verankerd in een brede aanpak van veiligheid en sociale competentie.
4. **De begeleiding realiseert een maatwerk aanpak per voetbalclub.**

Per voetbalclub kijkt men hoe de beginsituatie is (o.a. doet men mee aan Project 'De Waardevolle Club') en welke strategie, interventies

en invoeringsproces het best past bij deze voetbalclub. De invoering van dit plan van aanpak wordt als pilot uitgevoerd bij enkele clubs per deelnemende gemeente.

5. Aansluiting wordt gezocht bij bestaande initiatieven van de voetbalclubs.

Bij projecten als 'De Waardevolle club' van NKS, projecten over racisme en discriminatie maar ook bij de maatschappelijke betrokkenheid die clubs nu daadwerkelijk uitvoeren. De meeste gemeenten hebben afspraken met de voetbalclub(s) dat zij betrokken zijn bij stad en omgeving. Dit in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en maatschappelijke betrokkenheid van de voetbalclub. Ook hierin kunnen deze clubs een voorbeeldfunctie vormen. Het initiëren van een GSA per voetbalclub zou een mooi streven zijn van samenwerking tussen LHBT's en hetero's.

6. Keurmerk 'Iedereen aan de Bal!'

Indien de club zich uitspreekt tegen homodiscriminatie, consequent iets doet aan homofoob gedrag op het veld en in de kleedkamer en dit daadwerkelijk uitstraalt, ontvangt men van COC Limburg en de Gemeente een keurmerk: ***Iedereen aan de Bal!***

Doelstelling

Met dit (pilot) project creëren wij bij voetbalverenigingen een veilige omgeving voor de jeugd en volwassenen met LHBT gevoelens.

Fasen in de invoering

Als eerste stap organiseert het COC Limburg bijeenkomsten met het bestuur, trainers, coaches, spelers en supporters. Daarin wordt aangegeven wat LHBT is, waar het vandaan komt, hoe er in het verleden mee om is gegaan en hoe men dit nu bespreekbaar maakt binnen de vereniging. Men moet zich realiseren dat het toch eigenlijk te gek is dat in de 21ste eeuw sporters nog steeds niet voor hun seksuele geaardheid uit durven komen! Door het thema LHBT's met verschillende aspecten van sport te verweven, streven we naar meer en grotere acceptatie.

Daarbij beogen we duurzaamheid en effectiviteit te waarborgen.

Zichtbaarheid van LHBT sporters is een belangrijke insteek om her- en erkenning van LHBT's in de sport te stimuleren. Ervoor zorgen dat het gezegde: 'Onbekend maakt onbemind' niet meer geldt in de sport, is een

van de strategieën waar we voor kiezen. LHBT's mogen gewoon zichzelf zijn, óók in de sport!

Met de ADVL zal nog meer samenwerking gezocht worden bij het uitvoeren van het project "**Iedereen aan de Bal!**" Hierover zijn al bilateraal afspraken gemaakt met de projectleider en de ADVL.

Resultaten

In de aanpak van LHBT-negativiteit in de sport zijn 3 stappen vereist:

1. Bewustwording (bij bestuurders en bij sporters) dat heteronormaliteit een sta-in-de-weg is om tot een goed beleid te komen, gericht op bevorderen van seksuele diversiteit.
2. Overtuiging dat LHBT-negativiteit een probleem is dat aangepakt moet worden.
3. Actie om LHBT-negativiteit terug te dringen.

Hierbij wordt er aangesloten bij al (dan niet) bestaande projecten:

- a. Voetbalclubs onderschrijven het anti-discriminatieprotocol van NOC*NSF en laten zien op welke wijze zij dit uitvoeren.
- b. Kaderleden van sportclubs krijgen training en/of voorlichting over respect, veiligheid, en homoseksualiteit.
- c. Afspraken over het negatief gebruik van het woord "*homo*" worden nageleefd en nadrukkelijk verwoord in gedragscodes.

Dit is een bewustwordingsproces met een lange adem!

De gemeenten achten tussentijdse evaluaties van belang om te beslissen of de resultaten van dit pilot project doorgang/voortgang ervan rechtvaardigen. Voor deze tussentijdse evaluaties wordt gebruik gemaakt van de Adviescommissie koplopergemeenten/actieve LHBT gemeenten. De gemeenten zullen de balans elk halfjaar opmaken om te bekijken in hoeverre het project "Niemand Buitenspel!" succesvol is en streven ernaar om na het eerste jaar looptijd op basis van behaalde resultaten te beslissen of het project (al dan niet in dezelfde vorm) doorgang krijgt of niet.

Tot slot: om 3 redenen kiezen het COC Limburg en de gemeenten voor onderwijs en sport.

1. Het onderwijs en de sport (lees: de voetbalclub) moet een veilige omgeving zijn voor LHBT leerlingen/docenten en sporters.

Samenwerken aan een beter sportklimaat is nodig omdat sportclubs voor iedereen toegankelijk en veilig moeten zijn.

2. Leerlingen worden klaargestoomd om in de maatschappij goed te functioneren. Daar hoort om kunnen gaan met LHBT collega's, bazen en ondergeschikten ook bij. Sporters een plek te geven waar ze zich thuis voelen, een plek waar ze waardevol zijn ongeacht hun seksuele geaardheid.
3. Veel leerlingen ontdekken juist tijdens hun middelbare school hun seksuele identiteit. Dat moet in alle openheid en vrijheid vorm kunnen krijgen en dat geldt ook voor de sporters!

Veel jongeren hebben moeite met LHBT's. Vooral als het dichtbij komt of zichtbaar wordt. Zo wijst van de autochtone jongens bijna een kwart LHBT's in de eigen vriendenkring af. Bij jongeren met een etnische achtergrond lopen deze cijfers op tot zelfs 80%!

Van groot belang is het dus dat LHBT gevoelens bespreekbaar wordt gemaakt. Alleen dan kan er een omgeving gecreëerd worden waarin seksuele diversiteit geaccepteerd wordt, zodat jongeren die hun seksuele identiteit ontdekken niet, zoals nu het geval is, gemiddeld 5 tot 7 jaar wachten voordat ze ermee naar buiten durven te komen.

Seksuele diversiteit komt in alle geledingen van de maatschappij voor. Er is geen geloofsrichting of etnische groep of er zijn mensen met LHBT gevoelens. Overal ter wereld – “nee, bij ons komt dat niet voor!”- in heden en verleden, onder mannen en vrouwen komen LHBT's voor, benoemd of niet. Seksuele diversiteit is dan ook niet iets van de ander, het is niet iets westers, het is geen cultuurkeuze, maar een natuurlijk gegeven waar men mee moet leren omgaan.

In Nederland zijn er tussen de 800.000 en 1 miljoen mannen en vrouwen die te identificeren zijn als LHBT. Ofwel, in iedere klas en in ieder voetbalteam zitten 2 à 3 leerlingen of spelers die ook “zo” zijn.

Maastricht, oktober 2011.
COC Limburg.

Literatuur:

1. Sheila Rebel, (2006), Seksualiteit en tolerantie. Homo-emancipatie op school. Nationale Jeugdraad, Utrecht.
2. Stichting OUTWAY (2005), Seksualiteit en tolerantie. Homo-emancipatie op school.
3. Homotolerantie in de sport, Agnes Elling en Remko van den Dool, (2009).
4. Homoseksualiteit en Sport, handreiking homo emancipatie, Movisie (2008).
5. Gedragscode NOC-NSF is te lezen op:
<http://www.knsb.nl/bond/reglementen/gedragscode/>

Lijst van afkortingen:

ADVL	Anti Discriminatie Voorziening Limburg
AOB	Algemene Onderwijs Bond
CSV	Centrum School en Veiligheid
GGD	Gemeentelijke Gezondheids Dienst
GSA	Gay Straight Alliance
LHBT	Lesbisch Homo Biseksueel Transgender
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.
NKS	Nederlandse Katholieke Sportfederatie
NOC-NSF	Nederlands Olympisch Comité
VMBO	Voortgezet Middelbaar Beroeps Onderwijs
VO	Voortgezet Onderwijs
VWO	Voortgezet Wetenschappelijk Onderwijs
VWS	Volksgesondheid Welzijn en Sport.

